TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2020. gada 11. jūnijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Elektroenerģijas iekšējais tirgus – Direktīva 2009/72/EK – 35. panta 4. un 5. punkts – Regulatīvo iestāžu neatkarība – Valsts tiesību akti, ar kuriem tiek nodotas valsts valdības vadītāja pilnvaras iecelt amatā valsts regulatīvās iestādes priekšsēdētāju – Valsts ministru piedalīšanās cenu noteikšanas procedūrās

Lietā C-378/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Ústavný súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Konstitucionālā tiesa) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2019. gada 23. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 14. maijā, tiesvedībā, kuru uzsācis

Prezident Slovenskej republiky,

piedaloties:

Národná rada Slovenskej republiky,

Vláda Slovenskej republiky,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], tiesneši I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un K. Likurgs [*C. Lycourgos*] (referents),

ģenerāladvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Prezident Slovenskej republiky* vārdā – *Z. Čaputová*,

– Slovākijas valdības vārdā – *B. Ricziová*, pārstāve,

– Spānijas valdības vārdā – *S. Jiménez García*, pārstāvis,

– Eiropas Komisijas vārdā – *O. Beynet*, kā arī *R. Lindenthal* un *A. Tokár*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – slovāku.

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.) 35. panta 4. un 5. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā, kuru ir uzsācis *Prezident Slovenskej republiky* (Slovēnijas Republikas prezidents) par to, vai ar Slovākijas Konstitūciju, lasot to kopsakarā ar Savienības tiesībām, ir saderīgi valsts noteikumi par *Úrad pre reguláciu sieťových odvetví* (Tīkla nozaru regulatīvā iestāde, Slovākija, turpmāk tekstā – "regulatīvā iestāde") priekšsēdētāja iecelšanu amatā un atstādināšanu no amata, kā arī valsts ministriju pārstāvju piedalīšanos šajā iestādē cenu noteikšanas procedūrās.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesību akti

3 Direktīvas 2009/72 33. un 34. apsvērumā ir teikts:

"(33) Ar [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvu 2003/54/EK [(2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu (OV 2003, L 176, 37. lpp.)] tika ieviesta prasība dalībvalstīm izveidot regulatorus ar īpašām pilnvarām. Tomēr pieredze liecina, ka regulācijas efektivitāti bieži vien mazina regulatoru atkarība no valdības, kā arī nepietiekamas pilnvaras un rīcības brīvība. Tādēļ Eiropadomes sanāksmē 2007. gada 8. un 9. martā Komisija tika aicināta izstrādāt tiesību aktu [priekšlikumus], lai panāktu valstu energoregulatoru pilnvaru turpmāku saskaņošanu un neatkarības stiprināšanu. Vajadzētu būt iespējai, ka šo valstu regulatīvo iestāžu pilnvaras attiecas gan uz elektroenerģijas, gan gāzes nozari.

(34) Lai elektroenerģijas iekšējais tirgus darbotos pareizi, energoregulatoriem ir jāspēj pieņemt lēmumus par visiem atbilstošiem regulēšanas jautājumiem un jābūt pilnīgi neatkarīgiem no visām citām publiskām un privātām interesēm. Tas neliedz īstenot ne tiesu iestāžu veiktu pārskatīšanu, ne parlamentāro pārraudzību atbilstīgi dalībvalstu konstitucionālajām tiesībām. Turklāt tas, ka attiecīgās valsts likumdevējs apstiprina regulatora budžetu, nav šķērslis budžeta neatkarībai. Noteikumi par regulatīvās iestādes neatkarību attiecībā uz piešķirtā budžeta īstenošanu būtu jāpiemēro saskaņā ar dalībvalstu normatīvajiem aktiem par budžetu. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pienācīgi ņemt vērā cilvēkresursu pieejamību un valdes lielumu, vienlaikus veicinot valstu regulatīvo iestāžu neatkarību no jebkādām politiskām vai ekonomiskām interesēm, īstenojot atbilstīgu rotācijas sistēmu.

4 Šīs direktīvas 35. pantā "Regulatīvo iestāžu norīkošana un neatkarība" ir noteikts:

"1. Katra dalībvalsts norīko vienu valsts regulatīvo iestādi valsts līmenī.

[..]

4. Dalībvalstis garantē regulatīvās iestādes neatkarību un nodrošina, ka tā izmanto savas pilnvaras taisnīgi un pārskatāmi. Tādēļ dalībvalsts nodrošina, ka regulatīvā iestāde, veicot šajā direktīvā un saistītajos tiesību aktos paredzētos regulatīvos uzdevumus:

a) ir juridiski un funkcionāli neatkarīga no citām publiskām vai privātām struktūrām;

b) nodrošina, ka tās personāls un par tās vadību atbildīgās personas:
   i) darbojas neatkarīgi no tirgus interesēm; un
   ii) veicot regulatīvus uzdevumus, neprasa un nepieņem tiešus norādījumus no valdības vai citām publiskām vai privātām struktūrām. Attiecīgos gadījumos šīs prasības neskar ciešu sadarbību ar citām attiecīgām valsts iestādēm vai valdības noteiktās vispārējās politikas nostādnes, kas nav saistītas ar 37. pantā noteiktajām regulatīvajām pilnvarām un uzdevumiem.

5. Lai aizsargātu regulatīvās iestādes neatkarību, dalībvalstis jo īpaši nodrošina, ka:

a) regulatīvā iestāde var pieņemt lēmumus neatkarīgi no politiskām struktūrām un ka tai ir atsevišķi ikgadēji budžeta piešķīrumi un iespēja neatkarīgi īstenot piešķirto budžetu, kā arī to, ka tai ir atbilstīgi cilvēkresursi un finanšu resursi, lai veiktu savus pienākumus; un

b) regulatīvās iestādes valdes locekļus vai, ja valdes nav, regulatīvās iestādes vadību ieceļ uz noteiktu laiku no pieciem līdz septiņiem gadiem, un šo termiņu var atjaunot vienu reizi.

Attiecībā uz šā punkta pirmās daļas b) apakšpunktu dalībvalstis nodrošina atbilstīgu valdes vai vadības rotācijas sistēmu. Valdes locekļus vai, ja valdes nav, vadības locekļus var atbrīvot no amata pirms pilnvaru termiņa beigām vienīgi tad, ja viņi vairs neatbilst šajā pantā minētajiem nosacījumiem vai ir vainīgi attiecīgās valsts tiesību aktu pārkāpumā."

5 Šīs direktīvas 36. pantā "Regulatīvās iestādes vispārējie mērķi" ir noteikts:

"Pildot šajā direktīvā noteiktos regulatīvos uzdevumus, regulatīvā iestāde veic visus piemērotos pasākumus, lai 37. pantā noteikto pienākumu un pilnvaru robežās ciešā sadarbībā ar citām atbilstīgām valsts iestādēm, tostarp konkurences iestādēm, un neskarot to kompetenci, sekmētu šādu mērķu sasniegšanu:

a) ciešā sadarbībā ar Aģentūru, citu dalībvalstu regulatīvajām iestādēm un Komisiju sekmēt Kopienā konkurētspējīgu un drošu elektroenerģijas iekšējo tirgu, kurš ilgtermiņā neapdraud [vidi], un efektīvu tirgus atvēršanu visiem Kopienas lietotājiem un piegādātājiem, kā arī nodrošināt atbilstošus apstākļus energoapgādes tīklu efektīvai un uzticamai darbībai, ņemot vērā ilgtermiņa mērķus;

[..]."

6 Šīs pašas direktīvas 37. panta "Regulatīvās iestādes pienākumi un pilnvaras" 1. punktā ir noteikts:

"Regulatīvajai iestādei ir šādi pienākumi:

a) atbilstīgi pārredzamiem kritērijiem noteikt vai apstiprināt pārvades vai sadales tarifus vai to aprēķināšanas metodiku;

[..]."

Slovākijas tiesības

7 Ar *zákon č. 250/2012 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach* (Likums Nr. 250/2012 par regulējumu tīklu nozarēs) Slovākijas tiesībās tika transponēta Direktīva 2009/72, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 94. lpp.). Šis likums tika grozīts ar *zákon č. 164/2017 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 250/2012 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov* (Likums Nr. 164/2017, ar ko groza un papildina Likumu Nr. 250/2012 par regulējumu tīkla nozarēs, ar grozījumiem).

8 Likuma Nr. 164/2017 pamatojumā ir noteikts:

"Tiek grozīta regulatīvās iestādes priekšsēdētāja amatā iecelšanas procedūra. Saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu priekšsēdētāju ieceļ amatā un atstādina no amata Slovākijas Republikas prezidents pēc Slovākijas Republikas valdības priekšlikuma. Tiek rosināts, lai priekšsēdētāju ieceļ amatā Slovākijas Republikas valdība. Šis grozījums atspoguļo Slovākijas Republikas valdības patieso atbildību tīklu sistēmas regulēšanas jomā, pilnībā saglabājot regulatīvās iestādes neatkarību. Uz Slovākijas Republikas valdību gulstas pilna atbildība par Slovākijas Republikas enerģētikas politiku, un republikas prezidenta pilnvaras šajā jomā ir ļoti ierobežotas. Tāpēc ir nepieciešami un loģiski, ka pilnvaras iecelt amatā un atstādināt no amata iestādes priekšsēdētāju tiek piešķirtas Slovākijas Republikas valdībai.

[..]

Slovākijas Republikas Ekonomikas ministrijai un Slovākijas Republikas Vides ministrijai noteiktās cenu noteikšanas procedūrās tiek atzīts dalībnieka statuss, ar kura starpniecību šajās cenu noteikšanas procedūrās tām tiek piedāvātas procesuālās iespējas konsekventi aizstāvēt sabiedrības intereses.

[..]"

9 Likuma Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, 5. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts:

"Regulatīvo iestādi vada priekšsēdētājs, kuru ieceļ amatā un atstādina no amata Slovākijas Republikas valdība [..]."

10 Šī likuma 14. panta 3. punkta trešajā teikumā ir noteikts:

"Dalībnieks cenu noteikšanas procedūrā ir regulētais subjekts, kas ir iesniedzis cenu priekšlikumu. Ja cenu noteikšanas procedūra ir uzsākta pēc regulatīvās iestādes ierosmes, dalībnieks procedūrā ir regulētais subjekts, kura cenas regulatīvā iestāde ir iecerējusi regulēt. Dalībnieks cenu noteikšanas procedūrā ir arī [Ekonomikas] ministrija, ja tā ir cenu noteikšanas procedūra, kas minēta 11. panta 1. punkta d) apakšpunktā, 11. panta 1. punkta e) apakšpunktā attiecībā uz reģionālās sadales sistēmu pārvaldītājiem, 11. panta 2. punkta c) apakšpunktā un 11. panta 2. punkta d) apakšpunktā attiecībā uz tādu sadales sistēmu pārvaldītājiem, kam ir pievienots vairāk nekā 100 000 piegādes punktu, vai Slovākijas Republikas Vides ministrija, ja tā ir tarifu regulēšanas procedūra, kas ir minēta 11. panta 4. punkta a)–c) apakšpunktā."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

11 2017. gada 16. oktobrī Slovākijas Republikas priekšsēdētājs cēla iesniedzējtiesā *Ústavný súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Konstitucionālā tiesa) prasību, lai šī tiesa konstatētu, ka Likuma Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, 5. panta 1. punkta pirmais teikums un 14. panta

3. punkta trešais teikums nav saderīgs ar Slovākijas Republikas Konstitūcijas 1. panta 1. un 2. punktu, lasot tos kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu un LESD 288. pantu, jo ar šī minētā grozītā likuma tiesību normām ir nepareizi transponētas Direktīvas 2009/72 un 2009/73.

12 Slovākijas Republikas prezidente, kura pēc 2019. gada 15. jūnija turpināja sava priekšteča uzsākto tiesvedību, uzskata, ka minētajās Likuma Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, tiesību normās nav ievērots pienākums garantēt regulatīvās iestādes neatkarību, kas izriet no Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punkta un Direktīvas 2009/73 39. panta 4. un 5. punkta.

13 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka, lai atrisinātu tajā iesniegto strīdu, ir jānosaka regulatīvās iestādes "neatkarības" jēdziena apjoms šo direktīvu izpratnē. Tā uzsver, ka, lai vienkāršotu prejudiciālos jautājumus, tie attiecas tikai uz Direktīvas 2009/72 interpretāciju, jo atbilde uz šiem jautājumiem ir attiecināma uz Direktīvas 2009/73, kuras atbilstošais tiesiskais regulējums ir identisks Direktīvas 2009/72 tiesiskajam regulējumam, interpretāciju.

14 Šī tiesa uzskata, ka Slovākijas Republikas prezidente Likumā Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, ir identificējusi divus regulatīvās iestādes neatkarības aizskārumus. Pirmais esot to pilnvaru grozīšana, kuras attiecas uz šīs iestādes priekšsēdētāja iecelšanu amatā un atstādināšanu no amata un kuras no Slovākijas Republikas prezidentes, kuru tieši ievēlējuši pilsoņi, ir nodotas Slovākijas valdībai. Otro aizskārumu veidojot tas, ka to subjektu grupa, kuri piedalās cenu noteikšanas procedūrā regulatīvajā iestādē, tika paplašināta tā, ka tajā tika iekļauti to valsts ministriju pārstāvji, kurām šajā procedūrā ir jāaizstāv sabiedrības intereses.

15 Minētajā tiesā Slovākijas valdība apgalvo, ka attiecīgās Likuma Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, tiesību normas neapdraud regulatīvās iestādes neatkarību, jo šajā likumā ir ietvertas citas ar šo neatkarību saistītas garantijas, kuras tiesību akta grozījums nav ietekmējis.

16 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda, ka šaubas, kas tai radušās par Direktīvas 2009/72 transponēšanas likumību, ir izskaidrojamas ar to, ka šīs direktīvas mērķis, kā tas izriet no tās 33. apsvēruma, ir tieši veicināt regulatīvās iestādes neatkarības stiprināšanu, it īpaši attiecībā pret dalībvalstu valdībām.

17 Tā uzskata, ka pirms grozījumiem, kas tika izdarīti ar Likumu Nr. 164/2017, Likuma Nr. 250/2012 tiesību normas, kuras pieņemtas, lai transponētu šo direktīvu, ļāva stiprināt minēto neatkarību. Proti, saskaņā ar Likumu Nr. 250/2012, pirmkārt, nevis Slovākijas valdība, bet Slovākijas Republikas prezidentam bija pilnvaras iecelt un atsaukt no amata regulatīvās iestādes priekšsēdētāju, un, otrkārt, neviens ministrijas pārstāvis nepiedalījās cenu noteikšanas procedūrā šajā iestādē.

18 Ar Likumu Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, esot atjaunota pirms Direktīvas 2009/72 transponēšanas esošā situācija, kas pretēji šīs direktīvas mērķim nesekmējot regulatīvās iestādes neatkarības stiprināšanu.

19 Šādos apstākļos *Ústavný súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Konstitucionālā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīvas [2009/72] 35. panta 4. punktu, it īpaši – ievērojot tās 33. apsvērumu, ir iespējams interpretēt tādējādi, ka tas nepieļauj, ka dalībvalstī, kurā tiek grozīta šīs direktīvas transponēšanai paredzēta valsts tiesību norma, pilnvaras iecelt amatā un atstādināt no amata regulatīvās iestādes priekšsēdētāju tiek atņemtas pilsoņu tieši ievēlētam republikas prezidentam un piešķirtas valdībai, kā rezultātā faktiski tiek atjaunota normatīvā situācija, kura pastāvēja pirms direktīvas transponēšanas?

2) Vai Direktīvas [2009/72] 35. panta 5. punktu, it īpaši – ievērojot tās 34. apsvērumu, ir iespējams interpretēt tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kas, lai nodrošinātu sabiedrības interešu aizsardzību, atļauj ministrijām piedalīties tarifu regulēšanas procesā regulatīvajā iestādē?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievadapsvērumi

20 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pamatlietā aplūkotās Likuma Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, tiesību normas attiecībā uz regulatīvās iestādes priekšsēdētāja iecelšanu amatā un atcelšanu no amata, kā arī valsts ministriju pārstāvju dalību noteiktās cenu noteikšanas procedūrās ir atjaunojušas Slovākijas tiesībās piemērojamos noteikumus, kad bija spēkā Direktīva 2003/54. Pēc grozījumiem, kas izdarīti ar Likumu Nr. 164/2017, pirmkārt, Slovākijas valdība Slovākijas Republikas prezidenta vietā ir ieguvusi kompetenci iecelt šajā amatā un atstādināt no šā amata un, otrkārt, noteiktas ministrijas tika atzītas par "dalībniecēm" minētajās procedūrās.

21 Tā kā Direktīva 2003/54 tika atcelta ar Direktīvu 2009/72, kuras viens no deklarētajiem mērķiem ir stiprināt valsts regulatīvo iestāžu neatkarību, atgriešanās tiesiskajā situācijā pirms šīs pēdējās minētās direktīvas, pēc minētās tiesas domām, var apdraudēt valsts regulatīvās iestādes neatkarību Direktīvas 2009/72 izpratnē, lai gan Likums Nr. 250/2012 tā sākotnējā redakcijā esot nodrošinājis šīs pēdējās minētās direktīvas pareizu transpozīciju Slovākijas tiesībās.

22 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Direktīvas 2009/72 mērķis būtībā ir izveidot atvērtu un uz konkurenci balstītu elektroenerģijas iekšējo tirgu, kas ļauj patērētājiem brīvi izvēlēties piegādātājus un visiem piegādātājiem brīvi veikt piegādes lietotājiem, pieņemt vienādus noteikumus šajā tirgū, nodrošināt drošu enerģijas piegādi un cīnīties pret klimata pārmaiņām (spriedums, 2019. gada 12. decembris, *Slovenské elektrárne*, C-376/18, EU:C:2019:1068, 32. punkts).

23 Lai sasniegtu šos mērķus, ar Direktīvu 2009/72 valsts regulatīvajai iestādei ir piešķirtas plašas prerogatīvas elektroenerģijas tirgus regulēšanas un uzraudzības jomā.

24 Kā atgādināts šīs direktīvas 33. apsvērumā, Eiropadome 2007. gada 8. un 9. martā aicināja Eiropas Komisiju izstrādāt tiesību aktu priekšlikumus, lai nodrošinātu lielāku pilnvaru saskaņošanu un valsts enerģētikas regulatoru neatkarības stiprināšanu. Turklāt saskaņā ar šīs direktīvas 34. apsvērumu, lai elektroenerģijas iekšējais tirgus darbotos pareizi, energoregulatoriem ir jāspēj pieņemt lēmumus par visiem atbilstošajiem regulēšanas jautājumiem un jābūt pilnīgi neatkarīgiem no visām citām publiskām un privātām interesēm.

25 No tā izriet, kā norāda iesniedzējtiesa, ka Direktīvas 2009/72 mērķis ir stiprināt valsts regulatīvās iestādes neatkarību salīdzinājumā ar Direktīvā 2003/54, kas ar to ir atcelta, paredzēto sistēmu. Šāda stiprināšana ir atspoguļota Direktīvas 2009/72 IX nodaļas "Valstu regulatīvās iestādes" – kurā ietilpst tostarp tās 35. pants, uz kura interpretāciju attiecas šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, – tiesību normas.

26 Tomēr ir jāuzsver – iesniedzējtiesas norādītais apstāklis, ka ar Likumu Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, ir atjaunota Slovākijas Republikā esošā tiesiskā situācija, kad Direktīva 2003/54 bija spēkā attiecībā uz noteikumiem par regulatīvās iestādes priekšsēdētāja iecelšanu amatā un atstādināšanu no amata, kā arī valsts ministriju pārstāvju dalību noteiktās cenu noteikšanas procedūrās, obligāti un tikai šī iemesla dēļ nenozīmē, ka Direktīvas 2009/72 attiecīgajām tiesību normām, kas attiecas uz šīs iestādes neatkarību, pretrunā ir šī likuma tiesību normas, kurā paredzēti šādi noteikumi.

27 Ciktāl šie noteikumi ir pieņemti ar Direktīvu 2009/72 dalībvalstīm piešķirtās kompetences robežās un tiem ir pievienotas šajā direktīvā paredzētās garantijas attiecībā uz valsts regulatīvās iestādes neatkarību, tiesiskā situācija, kurā dalībvalsts likumdevējs ir no jauna ieviesis noteiktus noteikumus par valsts regulatīvās iestādes organizāciju un darbību, kas bija spēkā šajā dalībvalstī brīdī, kad bija piemērojama Direktīva 2003/54, ne obligāti ir pretrunā Direktīvai 2009/72.

28 No tā izriet, ka, lai iesniedzējtiesai saistībā ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu sniegtu lietderīgu atbildi, ir jānosaka, vai Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tādas valsts tiesību normas, kādas ir paredzētas Likumā Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, neatkarīgi no to atbilstības Savienības tiesībām pirms šī tiesību akta grozījuma.

Par pirmo jautājumu

29 Ir jānorāda, ka, pat ja formāli iesniedzējtiesa ir attiecinājusi savu jautājumu vienīgi uz Direktīvas 2009/72 35. panta 4. punktu, šāds apstāklis nav šķērslis, lai Tiesa sniegtu valsts tiesai Savienības tiesību interpretāciju, kas tai var būt noderīga, izspriežot iztiesājamo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā ir uz tām atsaukusies (šajā ziņā skat. spriedumu, 2020. gada 12. marts, *Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle*, C-769/18, EU:C:2020:203, 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 Tādējādi ir jāuzskata, ka ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem šīs valsts valdības kompetencē ir iecelt amatā un atstādināt no amata valsts regulatīvās iestādes priekšsēdētāju.

31 Direktīvas 2009/72 35. panta 4. punktā dalībvalstīm ir paredzēts pienākums garantēt pārvaldes iestādes neatkarību un nodrošināt, ka tā izmanto savas pilnvaras taisnīgi un pārskatāmi.

32 Attiecībā uz jēdzienu "neatkarība", kas Direktīvā 2009/72 nav definēts, Tiesa jau ir nospriedusi, ka attiecībā uz valsts iestādēm šis jēdziens tā parastajā nozīmē parasti apzīmē statusu, kas nodrošina iespēju attiecīgajai iestādei rīkoties pilnīgi brīvi attiecībā pret iestādēm, no kurām ir jānodrošina tās neatkarība, un tā ir pasargāta no jebkādiem norādījumiem un jebkāda spiediena (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 13. jūnijs, Komisija/Polija, C-530/16, EU:C:2018:430, 67. punkts).

33 Lai nodrošinātu šādu neatkarību, Direktīvas 2009/72 35. panta 4. punkta a) apakšpunktā, pirmkārt, ir paredzēts, ka minētajai iestādei ir jābūt juridiski nošķirtai un funkcionāli neatkarīgai no jebkuras citas valsts vai privātas struktūras. Otrkārt, šī 35. panta 4. punkta b) apakšpunkta i) un ii) punktā ir noteiktas prasības attiecībā uz personāla un personu, kas atbildīgas par tās pašas iestādes vadību, neatkarību, kurām ir jārīkojas neatkarīgi no jebkādām komerciālām interesēm un kuras nedrīkst nedz lūgt, nedz pieņemt nevienas valdības vai citas valsts vai privātas iestādes tiešus norādījumus, veicot regulēšanas uzdevumus. Šīs prasības nozīmē, ka valsts regulatīvajai iestādei ir jāveic regulēšanas uzdevumi bez jebkādas ārējas ietekmes.

34 Turklāt, lai tiktu aizsargāta valsts regulatīvās iestādes neatkarība, Direktīvas 2009/72 35. panta 5. punkta b) apakšpunktā ir prasīts, lai šīs iestādes valdes locekļi vai, ja nav valdes, tās vadība tiktu iecelti uz noteiktu laikposmu no pieciem līdz septiņiem gadiem, kas ir pagarināms vienu reizi. Šajā kontekstā dalībvalstīm ir jānodrošina piemērota padomes vai vadības rotācijas sistēma, un šī valde vai vadība var tikt atbrīvota no amata pilnvaru laikā tikai tad, ja tā vairs neatbilst minētajā 35. pantā paredzētajiem nosacījumiem vai ir izdarījusi pārkāpumu valsts tiesību izpratnē.

35 Lai ievērotu šīs prasības, pilnvaras iecelt un atsaukt no amata valsts regulatīvās iestādes valdi vai, ja nav valdes, šīs iestādes vadību ir stingri jānosaka tiesību aktos un tās ir jāīsteno, pamatojoties uz objektīviem, skaidri un izsmeļoši uzskaitītiem un pārbaudāmiem kritērijiem (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 13. jūnijs, Komisija/Polija, C-530/16, EU:C:2018:430, 86. punkts).

36 Tomēr ir jākonstatē, ka nevienā Direktīvas 2009/72 tiesību normā nav precizēta dalībvalstu iestāde vai iestādes, kurām būtu jāieceļ un jāatsauc valsts regulatīvās iestādes locekļi vai vadība, tostarp tās priekšsēdētājs.

37 Šajā sakarā ir jāatgādina – no LESD 288. panta izriet, ka dalībvalstīm, transponējot direktīvu, ir pienākums nodrošināt tās pilnīgu iedarbību, saglabājot plašu novērtējuma brīvību īstenošanas veidu un līdzekļu izvēlē. Tādējādi šī brīvība nemazina katras dalībvalsts, kurai tā adresēta, pienākumu veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu attiecīgās direktīvas pilnīgu iedarbību atbilstoši tās mērķim (spriedums, 2016. gada 19. oktobris, *Ormaetxea Garai* un *Lorenzo Almendros*, C-424/15, EU:C:2016:780, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

38 Šādos apstākļos dalībvalstīm ir institucionāla autonomija savu regulatīvo iestāžu organizēšanā un strukturēšanā Direktīvas 2009/72 35. panta izpratnē, kas tomēr ir jāīsteno, pilnībā ievērojot šajā direktīvā noteiktos mērķus un pienākumus (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2016. gada 19. oktobris, *Ormaetxea Garai* un *Lorenzo Almendros*, C-424/15, EU:C:2016:780, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 No tā izriet, ka Direktīva 2009/72, it īpaši tās 35. pants, neaizliedz dalībvalsts valdībai iespēju iecelt amatā un atstādināt no amata valsts regulatīvās iestādes priekšsēdētāju.

40 Šīs pilnvaras iecelt amatā un atstādināt no amata tomēr ir jāīsteno tā, lai tiktu garantēta šīs iestādes neatkarība tādā ziņā, ka ir jāievēro visas Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punktā paredzētās prasības.

41 Šajā gadījumā Slovākijas valdība rakstveida apsvērumos norāda, ka regulatīvās iestādes neatkarību garantē visas valsts tiesību normas, ar kurām transponēta Direktīva 2009/72, kas pašlaik ir spēkā. Šī valdība atsaucas, pirmkārt, uz Likuma Nr. 250/2012, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Likumu Nr. 164/2017, 4. panta 2. un 3. punktu, kuros esot nostiprināta regulatīvās iestādes objektivitāte un neatkarība un norādīts, kuras ir šīs iestādes struktūrvienības, otrkārt, uz grozītā likuma 5. pantu, kas tostarp reglamentē šīs iestādes priekšsēdētāja iecelšanu amatā, statusu, darbību un atstādināšanu no amata, treškārt, uz minētā grozītā likuma 6. pantu, kas attiecas uz regulatoru valdes darbību, un, ceturtkārt, uz šī paša likuma 7. pantu, kurā ir regulēta regulatoru valdes locekļu iecelšana amatā un atstādināšana no amata un tiem piemērotās prasības. It īpaši regulatīvās iestādes priekšsēdētājam esot pilnvaru laiks uz sešiem gadiem, viņa alga esot skaidri un pārskatāmi noteikta ar Likumu Nr. 250/2012, kas grozīts ar Likumu Nr. 164/2017, un viņš varot tikt atbrīvots no amata tikai tajā skaidri paredzēto iemeslu dēļ.

42 Šīs Slovākijas tiesību normas garantējot, ka šīs dalībvalsts valdībai nav nekādas ietekmes uz regulatīvās iestādes priekšsēdētāju, kura varētu apdraudēt šīs iestādes neatkarību.

43 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, tā kā Tiesai ir jāņem vērā faktiskais un tiesiskais konteksts, kādā tiek uzdots prejudiciālais jautājums, kā tas ir definēts iesniedzējtiesas lēmumā, Tiesai uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ņemot vērā vienīgi iesniedzējtiesas izklāstītās tiesību normas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 28. jūlijs, *Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni*, C-240/15, EU:C:2016:608, 30. un 31. punkts).

44 Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertā informācija ne tikai ļauj Tiesai sniegt lietderīgas atbildes, bet arī sniedz dalībvalstu valdībām, kā arī citām ieinteresētajām personām iespēju sniegt apsvērumus saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantu. Ņemot vērā, ka saskaņā ar šo

pantu ieinteresētajām pusēm tiek paziņoti tikai lēmumi uzdot prejudiciālus jautājumus, Tiesas uzdevums ir rūpēties, lai šī iespēja būtu nodrošināta (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 4. maijs, *Pillbox 38*, C-477/14, EU:C:2016:324, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

45 Tādējādi Tiesa nevar ņemt vērā tādas valsts tiesību normas, kādas Slovākijas valdība ir norādījusi savos rakstveida apsvērumos, ciktāl tās iesniedzējtiesa nav minējusi lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu. Šai tiesai ir jānosaka, vai šīs tiesību normas ļauj nodrošināt regulatīvās iestādes neatkarību, kāda ir prasīta Direktīvā 2009/72, proti, tas ir jautājums, kura atbildi nenosaka tas – kā izriet no šī sprieduma 39. punkta –, ka šajā direktīvā nav aizliegts Slovākijas valdībai iecelt amatā un atstādināt no amata regulatīvās iestādes priekšsēdētāju.

46 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem šīs valsts valdības kompetencē ir iecelt amatā un atstādināt no amata valsts regulatīvās iestādes priekšsēdētāju, ja tiek ievērotas visas šajās tiesību normās paredzētās prasības, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par otro jautājumu

47 Ņemot vērā šī sprieduma 29. punktā atgādināto Tiesas judikatūru, ir jāuzskata, ka ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem neatbilst tādi dalībvalsts tiesību akti, kuros, lai nodrošinātu sabiedrības interešu aizsardzību, ir paredzēta šīs valsts ministrijas pārstāvju dalība noteiktās procedūrās valsts regulatīvajā iestādē, kuras attiecas uz cenu noteikšanu.

48 Vispirms ir jānorāda, ka ar minēto jautājumu šī tiesa norāda uz Slovākijas Republikas Ekonomikas ministrijas un Vides ministrijas pārstāvju piedalīšanos iepriekš minētajās procedūrās. Tomēr, neskarot pārbaudes, kas ir jāveic iesniedzējtiesai, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Vides ministrijas dalība attiecas tikai uz cenu noteikšanas procedūrām saistībā ar dzeramā ūdens ražošanu un apgādi. Tādējādi līdzīgā gadījumā šādai dalībai nebūtu jāpiemēro Direktīvas 2009/72 tiesību normas, kas tostarp attiecas uz kopīgiem noteikumiem par elektroenerģijas ražošanu, pārvadi, sadali un piegādi, kā arī noteikumiem par patērētāju aizsardzību, lai uzlabotu un integrētu konkurētspējīgus elektroenerģijas tirgus Eiropas Savienībā.

49 Ņemot vērā šo ievada precizējumu, ir jānorāda, ka minētais jautājums attiecas uz nosacījumiem, kuriem valsts regulatīvās iestādes darbībai ir jāatbilst, lai tiktu garantēta tās lēmumu pieņemšanas neatkarība.

50 Šajā ziņā no Direktīvas 2009/72 35. panta 5. punkta a) apakšpunkta izriet, ka valsts regulatīvajai iestādei lēmumi ir jāpieņem autonomi neatkarīgi no jebkādas politiskās struktūras.

51 Turklāt, kā ir norādīts šī sprieduma 33. punktā, Direktīvas 2009/72 35. panta 4. punkta b) apakšpunkta ii) punktā prasītā personāla un personu, kuras ir atbildīgas par valsts regulatīvās iestādes vadīšanu, neatkarība nozīmē, ka šī iestāde veic regulēšanas uzdevumus bez jebkādas ārējas ietekmes.

52 Tomēr saskaņā ar šo tiesību normu personāla un personu, kuras ir atbildīgas par valsts regulatīvās iestādes vadīšanu, neatkarības prasība neskar tostarp attiecīgās dalībvalsts valdības pieņemtās vispārīgās pamatnostādnes, kas tomēr nevar attiekties uz Direktīvas 2009/72 37. pantā paredzētajiem regulatīvajiem uzdevumiem un pilnvarām. Tie ietver uzdevumus un pilnvaras attiecībā uz dažādu tarifu un cenu noteikšanu, apstiprināšanu un uzraudzību, tostarp šī panta 1. punkta a) apakšpunktā minētos uzdevumus, kas paredz saskaņā ar pārskatāmiem kritērijiem noteikt vai apstiprināt elektroenerģijas pārvades vai sadales tarifus vai to aprēķina metodes.

53 Šajā ziņā no šīs direktīvas 36. panta izriet, ka atbilstoši minētās direktīvas 37. pantā noteiktajiem uzdevumiem un kompetencei valsts regulatīvā iestāde veic visus pamatotos pasākumus, lai sasniegtu šajā 36. pantā uzskaitītos sabiedrības interešu mērķus, tostarp it īpaši veicināt konkurētspējīgu, videi drošu un ilgtspējīgu elektroenerģijas iekšējo tirgu, energoefektivitāti vai patērētāju aizsardzību.

54 No tā izriet, ka lēmumu pieņemšanas neatkarība šīs direktīvas 35. panta 4. punkta b) apakšpunkta ii) punkta un 5. punkta a) apakšpunkta izpratnē nozīmē, ka atbilstoši tās 37. pantā paredzētajiem uzdevumiem un regulatīvajām pilnvarām valsts regulatīvā iestāde lēmumus pieņem autonomi, pamatojoties vienīgi uz sabiedrības interesēm, lai nodrošinātu minētajā direktīvā izvirzīto mērķu ievērošanu, nebūdama pakļauta ārējiem norādījumiem, ko izdod citas valsts vai privātas struktūras.

55 Tomēr ir jānorāda, ka Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punktā nav nevienas tiesību normas, kurā būtu aizliegta valsts ministrijas pārstāvju piedalīšanās noteiktās procedūrās par cenu noteikšanu, kas it īpaši attiecas uz piekļuvi elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmai, kā arī uz šīs enerģijas pārvadi un sadali.

56 No tā izriet, ka, ņemot vērā rīcības brīvību, kas tām ir, īstenojot no Direktīvas 2009/72 izrietošos pienākumus, un kas ir atgādināta šī sprieduma 37. un 38. punktā, dalībvalstis var pieņemt noteikumus, kas ļauj šādu dalību, ciktāl joprojām tiek garantēta valsts regulatīvās iestādes lēmumu pieņemšanas neatkarība šīs direktīvas 35. panta 4. un 5. punkta izpratnē.

57 Tādējādi šajā gadījumā tas, ka attiecīgajās Likuma Nr. 250/2012, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Likumu Nr. 164/2017, tiesību normās ir paredzēta valsts ministrijas pārstāvju dalība noteiktās procedūrās par cenu noteikšanu, obligāti un tikai šī iemesla dēļ nenozīmē, ka regulatīvā iestāde neveic savus uzdevumus, kas attiecas uz tarifiem, neatkarīgi Direktīvas 2009/72 un it īpaši tās 35. panta izpratnē.

58 Slovākijas valdība šajā ziņā rakstveida apsvērumos norāda, ka šāda dalība ir nepieciešama un atbilstoša, lai šīs ministrijas tiktu informētas par procedūrām par cenu noteikšanu, ņemot vērā šo procedūru vispārējo interešu raksturu attiecībā uz visu sabiedrību, galvenokārt attiecībā uz Slovākijas Republikas enerģētikas politikas mērķiem un prioritātēm.

59 Šī valdība piebilst, ka minēto ministriju pārstāvjiem nav nekādu īpašu tiesību, kas tiem ļautu iejaukties regulatīvās iestādes lēmumu pieņemšanā, jo to dalība būtībā ir pakļauta Slovākijas tiesību vispārējām administratīvā procesa normām. Šie noteikumi garantējot iespēju visiem attiecīgo procedūru dalībniekiem aktīvi piedalīties tajās un tādējādi aizstāvēt savas tiesības un intereses, izteikties un iesniegt priekšlikumus, iesniegt apsvērumus un piedalīties debatēs, iesniegt pierādījumus, iepazīties ar lietas materiāliem, pieņemt lēmumus un vajadzības gadījumā tos apstrīdēt šīs iestādes regulatīvajā padomē, kā arī valstu tiesās.

60 Savukārt savos rakstveida apsvērumos Slovākijas Republikas prezidente tostarp norāda, ka pat saskaņā ar Likumu Nr. 250/2012 pirms grozījumiem, kas izdarīti ar Likumu Nr. 164/2017, regulatīvā iestāde 2017. gadā Slovākijas valdības spiediena dēļ atcēla sākotnējos lēmumus, tos aizstājot ar pēdējās minētās politiskajai gribai atbilstošiem lēmumiem.

61 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa nav ne atsaukusies uz Slovākijas valdības minētajiem valsts noteikumiem un tiesību normām, kas, kā izriet no šī sprieduma 45. punkta, liedz Tiesai ņemt tās vērā, ne arī sniegusi jebkādu informāciju par valsts regulatīvās iestādes lēmumu pieņemšanas praksi.

62 Tādējādi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz otro jautājumu, ir jānorāda, kā Komisija ir norādījusi rakstveida apsvērumos, ka Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punktā ir prasīts, lai šajā gadījumā valstu ministriju pārstāvji nevarētu izmantot savu dalību šajās procedūrās par cenu noteikšanu, lai izdarītu jebkādu spiedienu uz regulatīvo iestādi vai tai sniegtu norādījumus, kas varētu ietekmēt šīs iestādes lēmumus atbilstoši tās uzdevumiem un kompetencei, kas izriet no šīs direktīvas 37. panta.

63 Lai gan Direktīvai 2009/72 nav pretrunā tas, ka dalībvalsts valdība, it īpaši piedaloties tās ministrijām, var paust savu nostāju valsts regulatīvajā iestādē attiecībā uz veidu, kādā tā uzskata, ka šī iestāde varētu ņemt vērā sabiedrības intereses, veicot savus regulatīvos uzdevumus, šī dalība un it īpaši šo pārstāvju izteiktie viedokļi cenu noteikšanas procedūrās nevar būt saistoši un nekādā gadījumā nevar tikt uzskatīti par saistošiem tās uzdevumu izpildei, un tos nekādā gadījumā regulatīvā iestāde nevar uzskatīt par norādījumiem, kuri tai būtu jāievēro, īstenojot savus uzdevumus un pilnvaras.

64 Turklāt noteikumi par valsts ministriju pārstāvju dalību procedūrās par cenu noteikšanu nedrīkst ietekmēt regulatīvās iestādes saskaņā ar minētajā 37. pantā paredzētajiem uzdevumiem un kompetencēm pieņemto lēmumu tvērumu. It īpaši, ja šādi uzdevumi vai pilnvaras to prasa, dalības noteikumi nevar ietekmēt šīs iestādes lēmumu saistošo un tieši piemērojamo raksturu, piemēram, pieprasot, lai šos lēmumus pirms to īstenošanas iepriekš akceptētu vai atļautu minētie pārstāvji.

65 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, kuros, lai nodrošinātu sabiedrības interešu aizsardzību, ir paredzēta valsts ministrijas pārstāvju dalība noteiktās procedūrās par cenu noteikšanu valsts regulatīvajā iestādē, ja vien tiek ievērota šīs iestādes lēmumu pieņemšanas neatkarība, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

66 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu 35. panta 4. un 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem šīs valsts valdības kompetencē ir iecelt amatā un atstādināt no amata valsts regulatīvās iestādes priekšsēdētāju, ja tiek ievērotas visas šajās tiesību normās paredzētās prasības, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.**

2) **Direktīvas 2009/72 35. panta 4. un 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, kuros, lai nodrošinātu sabiedrības interešu aizsardzību, ir paredzēta valsts ministrijas pārstāvju dalība noteiktās procedūrās par cenu noteikšanu valsts regulatīvajā iestādē, ja vien tiek ievērota šīs iestādes lēmumu pieņemšanas neatkarība, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.**

[Paraksti]